

Bratři a sestry,

dnešní neděli, kdy děkujeme Pánu Bohu za úrodu a obživu i mnohé jiné dary, je příhodný čas k tomu, abychom připomněli text modlitby Páně, kde má prosba o chléb ústřední místo. Ano, tato prosba je opravdu na místě, které znamená určitý střed, anebo přelom. V čem konkrétně? V prvních třech prosbách se modlitebník obrací k Bohu. Posvět' se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá... A to je pro křesťana jasný signál. V modlitbě nemysli v první řadě na své vlastní záležitosti. Předně v ní má být oslaveno Boží jméno, přednost má Boží vůle před naší vůlí lidskou. V tomto smyslu nemohou být v křesťanských modlitbách naše lidské potřeby na prvním místě.

Ale pak přijde prosba čtvrtá a právě při ní dojde k onomu předělu, ke změně perspektivy. Zájmeno **tvé, tvá**, vztahující se k Bohu, je vystřídáno zájmenem **náš, nám, nás**. Modlitebník prosí za věci, které se týkají jeho vlastního lidského života, a sice nikoli pouze života jednotlivce, ale života člověka ve společenství. A první potřebou člověka je chléb. Ano, milí bratři a sestry, tato prosba není v popředí modlitby Páně, ale přesto je v jejím středu, v jejím ohnisku. Vidíme, že Pán Ježíš tuto základní lidskou potřebu nepodceňuje. Neklade ji až na konec, ale říká vlastně, abychom když se modlíme za to, co potřebujeme, prosili za úplně ty základní prostředky své obživy.

V dějinách církve byla tato prosba vykládána různě. Často si ale křesťané jakoby nechtěli připustit, že má tady Ježíš na mysli skutečně právě chléb jako potravu. Měli za to, že je zde na místě především výklad duchovní – chléb je pak Boží slovo, duchovní tělo Kristovo. Vždyť přece Ježíš řekl: „Já jsem chléb života!“ V jistém smyslu to bylo uvažování pochopitelné, vždyť přece ve srovnání s odpuštěním vin a s otázkou pokušení se leckomu mohlo zdát téma chleba tak nějak přízemní! Jistěže i takto smíme této prosbě přeneseně rozumět, ale nemůže to být výklad určující. Můžeme koneckonců nahlédnout třeba do malého katechismu Martina Luthera. I on dlouho zastával duchovní pojetí této prosby, ale postupem svého teologického zrání dospěl k opaku. Na otázku: „Co znamená denní chléb“, dává tuto odpověď: „Všecko, čeho je třeba k tělesnému životu, jako je pokrm, nápoj, oděv, obuv, dům, příbytek, pole, dobytek, peníze, majetek ... ale taky laskavý manžel, zdárné děti, věrná čeleď, spravedlivá a mírná vrchnost, řádná vláda, příznivé počasí, mír, zdraví, pořádek, počestnost, dobří přátelé, spolehliví sousedé a ostatní potřebné věci.“ Tolik citát.

Ano, milí bratři a sestry, za tohle všechno máme a smíme prosit. I za to nejobyčejnější a nejvšednější co patří k našemu tělesnému životu. A chléb, jídlo a pití, je přece to nejzákladnější, co člověk potřebuje, aby byl živ! Modlitba za ty nejzákladnější prostředky k životu tak má mít pevné místo v modlitebním životě křesťana. Člověk si nemůže myslet, že si tyto prostředky k životu zajišťuje jen svou prací. Naopak, i v těch základních potřebách závisí na Bohu a on je jejich dárce. Když ve svých sborech konáme díkčinění za úrodu, je to právě tento moment. Nedá – li Bůh obživu, nedá – li vláhu i slunce, marně se budeme namáhat. Možná že si tohle my, kteří žijeme v zemích hojnosti a dostatku, málo uvědomujeme.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Slovo „vezdejší“ je trochu nesrozumitelné. Ale při modlitbě Páně volíme stále znění kralické, i když dávno existují jiné, moderní překlady. Jak tomuto slůvku rozumět? Potíž je v tom, že to původní řecké slovo je v Novém zákoně jen jednou a to právě zde, takže není s čím srovnávat. Většina biblistů se ale kloní k výkladu, že je to něco jako „denní dávka“. Některé překlady tomu odpovídají, když překládají: „Náš denní chléb dej nám dnes“. Tako jako překlad ekumenický. Není to údaj časový, ale měrný. Ježíš učí své učedníky střídmosti. Proste za tolik chleba, kolik potřebujete pro každý den svého života. Byl si dobře vědom dvojího nebezpečí – jednak toho, jak je obtížné když má člověk nedostatek a

hladoví. To není v pořádku, to Bůh nechce. Na mnoha místech našeho světa se právě tohle děje. Lidé hladoví. Ba dokonce je tomu tak, že těch sytých je menšina nežli těch hladových. My patříme asi k jedné třetině lidí na světě, která se dosyta nají. Dokonce se snažíme zařadit mezi tu nejbohatší vrstvu na světě. Ano, a jsme u toho druhého nebezpečí. Tím je riziko přesycenosti. Člověk pak hromadí to, co vůbec nepotřebuje. To je vždy riziko bohatých. Chtít mít stále víc a nespokojit se s tím co mám pro dnešek.

Prosba o „chléb vezdejší“, nebo o chléb denní - nás staví před jistou mez, hranici, za co se modlit, zač prosit, a co už je na straně druhé spíše mojí rozmařilostí a sobectvím. Ano, i modlitba může být sobecká. A tak tedy když se modlíme za věci hmotné potřeby, ptejme se napřed – skutečně právě tohle potřebuji? Potřebuji nutně nadstandard, když druzí zápasí o přežití? Krásně je to napsáno v knize Přísloví. Zbožný se tam modlí: „Nedávej mi chudobu ani bohatství! Opatřuj mě dostatečně chlebem, tak abych nasycen neselhal a neřekl: Kdo je Hospodin? ... ani abych z chudoby nekradl a nezneuctil jméno svého Boha.“ Obojí totiž může vzdálit od Boha – nedostatek i nadbytek.

V úvodu jsme si taky pověděli, že v této prosbě jsou zájmena „náš“, „nám“. A to je signál, že to nemá být modlitba osamocенého jednotlivce, ale společenství. Ne“ Chléb můj vezdejší dej mi dnes“, ale: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes“. Učedníci Ježíšovi i my máme rozpoznat, že chléb i naše obživa je naší společnou věcí. Pán Ježíš chce, aby o chléb prosili všichni společně, jeden spolu s druhým, jeden pro druhého. Chléb, to je vlastně věc veřejná. Chléb, to je taky otázka sociální. A to jistě znamená, že ten kdo má dostatek chleba, ten kdo žije v hojnosti a pohodlí, nemůže být lhostejný k chudým, hladovým, všelijak postiženým, ke všem, jejichž kvalita života není taková jako ta jeho vlastní. Komu bylo hodně dáno, ten se má podělit s nuznými. Chléb čtvrté prosby Otčenáše je chléb, který máme rozdělovat. Je to náš společný, spolulidský chléb.

Nedostatek chleba nás prozatím vždycky minul. No řekněme – měli jsme někdo z nás někdy problém nakoupit potraviny aspoň pro základní obživu? Ano, ti nejstarší z nás ještě pamatují na léta válečná, kdy býval i nedostatek. Ale když odmyslím tuto zkušenost, tak jsme nedostatek vlastně nepoznali, a to ani v neproduktivním a totalitním socialismu. Ale přesto bída ze světa nevymizela. Stále slýcháme o katastrofách ve světě, o válkách, kde z toho Lutherova výčtu nezbyvá statisícům lidí prakticky nic. Putinem vedená válka spolu nese i blokování obilí z Ukrajiny. Hlad a nedostatek se stává válečnou zbraní. A voláme – li tedy: “Chléb náš vezdejší dej nám dnes“, pak nemůžeme nemyslet na ty, kteří nemají základní životní potřeby – potraviny, pitnou vodu, střechu nad hlavou, na ty, kteří ztratili své nejbližší.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Bůh je milostivý, zná naši lidskou potřebu i naši nouzi. Ví o tom všem. Od něj dostáváme vše, co potřebujeme k časnému životu. A my sytí také máme, ba musíme znát nouzi jiných. A pak samozřejmě také víme, že Pán Ježíš pověděl taky jiné závažné slovo, že nejen chlebem živ je člověk, ale taky každým slovem, které vychází z Božích úst. Když sytí zástupy, když stoluje s celníky a hříšníky, když jí s učedníky, prostě kdykoli rozděluje chléb, je za tím také něco víc. Je to náznak hostiny mesiášské, hostiny budoucího věku. Na té máme mít jednu plný podíl.

Modlitba: *Pane Bože, ty nechceš, aby lidé hladověli, ani aby jakkoli strádali. Pokud se to někde děje, je to naše lidská vina. Prosíme, otvírej naše oči pro nouzi a bídu našich bližních. Amen.*